

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1687

av Lise Nordin och Stina Bergström (MP)

Utskottens utrikesresor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att förtydliga föreskrifterna för utrikesresor så att resans innehåll prioriteras framför resmålet.
2. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att förtydliga föreskrifterna för utrikesresor så att det verkligen är hög relevans för utskottens arbete som är utgångspunkten.
3. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över rutinerna för hanteringen och bedömningen av utskottens föransmälan inför en resa.
4. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra kravet om en reseberättelse efter resans slut.
5. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om att utskotten bör eftersträva en allsidig information om studieämnet, speciellt när de studerar frågor där det finns tydligt olika uppfattningar.
6. Riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen som sin mening vad som anförs i motionen om alkohol vid utrikesresor.

Inledning

Riksdagen har föreskrifter om utskottens utrikesresor som senast reviderades i mars 2012 (RFS 2012:1). Jämfört med den tidigare föreskriften gjordes flera strykningar, och den nu gällande föreskriften innehåller inga närmare riktlinjer för val av resmål eller syfte. Kravet om reserapport har avskaffats. Vi menar att föreskrifterna behöver förtydligas och kompletteras ur ett par aspekter för att ta större hänsyn till miljö och

ekonomi. Förslagen i denna motion har lagts fram till riksdagen tidigare och avslagits med motiveringen om pågående utredningar och befintligt regelverk. I juni 2013 redovisades Riksdagsförvaltningens utvärdering av de utrikesresor som utskotten och EU-nämnden hade genomfört sedan valet 2010. I rapporten skriver man att en majoritet av de riksdagsledamöter och tjänstemän som intervjuats varit nöjda med förfarandet. Det finns dock anledning att pröva om utskottens utrikesresor är tillfredsställande utifrån fler aspekter än de deltagandes upplevelse av resorna.

Hänsyn till klimat och miljö

I riktlinjen för ledamöternas tjänsteresor står att ”resor i tjänsten ska planeras så att största möjliga hänsyn tas till miljön” (2001:2). Vid planering av en utskottsresa anser vi att det är rimligt, bland annat ur miljösynpunkt, att först fråga sig vad man vill studera och sedan söka efter ett resmål där det kan studeras på ett bra sätt med hänsyn till både miljö och ekonomi. Ofta fungerar det tvärtom idag genom att utskottet först funderar ut ett trevligt eller intressant land att åka till och sedan sätter ihop ett program för vad de vill studera. Resorna kan då bli både längre och dyrare än nödvändigt. Varför åka till Nya Zeeland om det utskottet vill studera också finns i Danmark? I vissa fall kanske det inte ens är nödvändigt att resa över huvud taget. Syftet kanske kan uppnås genom att använda modern teknik, till exempel videokonferens.

Självklart kan det finnas goda motiv till längre resor som ger nya kunskaper och infallsvinklar och vi ifrågasätter därför inte principen om en resa utanför Europa per mandatperiod, men vi menar att varje resa måste övervägas och prövas så att det verkligen blir ett mervärde av att göra en längre och i många fall dyrare resa. För att bland annat minska miljö- och klimatpåverkan föreslår vi att riksdagen tillkännager för riksdagsstyrelsen att föreskriften för utskottens utrikesresor förtydligas så att resans innehåll prioriteras framför resmålet.

Utskotten genomför under mandatperioden minst en resa inom Europa. Vidare deltar enskilda ledamöter ofta på utskottens uppdrag på konferenser framför allt i Bryssel. I de fall där goda tågförbindelser finns, som till Bryssel, bör ledamöterna uppmanas att välja tåg. Tågresan ned till Köpenhamn går att effektivt använda till arbete och föredragningar. Motsvarande upplägg kan med fördel göras på hemresan. Ett annat alternativ är att ta tåg en riktning, och flyga den andra, för att göra ett klimatsmartare val av resesätt. En flygresa genererar mångdubbelt högre utsläpp än motsvarande tågresan.

Resor för ökad kunskap och internationellt utbyte

I de reviderade föreskrifterna ströks 2 § om att resan ska ha hög relevans för utskottens arbete. Motiveringen var att det ansågs självklart. Vi delar inte bilden av att detta är

självklart idag. Det finns flera exempel på utskottsresor där programmet till stor del handlat om att gynna svensk export eller svenska intressen i aktuella frågor. Förutom att ett sådant upplägg inte har ledamöternas kunskap i fokus så kan det också bakbinda ledamöter i oppositionsställning bakom en ståndpunkt som inte delas.

Resornas upplägg bör vara sådant att ledamöterna får en bred kunskapsinhämtning i de frågor som studeras. Vid en resa som studerar exempelvis den kontroversiella frågan om etanolproduktion är det rimligt att träffa flera centrala aktörer och inte enbart det största etanolföretaget och deras forskningsenhet. Vi anser att det bör göras tydligt för utskotten att olika synvinklar på det som ska studeras bör tas upp så att en allsidig bild av frågan ges.

Vi menar också att det finns anledning för riksdagsstyrelsen att se över rutinerna kring hanteringen och bedömningen av utskottens föransökan inför en resa. Utvärderingen från utvärderings- och forskningssekretariatet visar att ett utskott anmält samma ordagranna syfte till samtliga fyra resor som genomförts under den innevarande mandatperioden. Ett så ospecifikt syfte kan tyda på att resorna inte planerats utifrån att ge specifik kunskap i för utskottet aktuella frågor. Det är viktigt att regelverket för utskottens resor garanterar att det är hög relevans för utskottens arbete som är utgångspunkten.

För att utskotten i efterhand ska kunna följa upp resan förordar vi att föreskrifterna återigen förtydligar att en reserapport ska skrivas för att redovisa de mest väsentliga resultaten och vilka utskottet träffat. Detta skulle också stärka öppenheten mot allmänheten och media. Som utvärderingen visar är det många ledamöter som efterfrågar en sådan rapport i någon ny form.

Alkohol vid tjänsteutövning

Det finns olika seder kring alkohol och till viss grad är det rimligt att vi anpassar oss till sederna i det land vi besöker. Det är också rimligt att ledamöter som åker på resor i uppdraget för skattepengar kan delta i programmet fullt ut. Det kan tyckas självklart, men tyvärr finns flera exempel där det druckits starksprit eller stora mängder vin innan fortsatta arbetsmöten. Vi menar därför att det vid reseplaneringen ses över så att bjudningar med alkohol hålls nere, även om totalförbud inte måste råda. Det är inte rimligt med starksprit till lunch när gruppen har arbetsmöten resten av dagen. En återhållsam tillgång på alkohol underlättar också för dem som bör eller vill undvika alkohol.

Lise Nordin (MP)

Stina Bergström (MP)